

INTERVIEW GERT PEERSMAN PROFESSOR ECONOMIE UGENT

‘Deze regering is er een van woorden, niet van daden’

24 SEPTEMBER 2016 OM 03:00 UUR | Peter De Lobel

(<http://www.standaard.be/auteur/peter-de-lobel>)

‘Het meest beangstigende is dat het niet lukt om maatregelen te nemen. Dus zie je de **ijsberg** waar we op afstevnen al opdoemen.’

‘Onze werkgelegenheid is te laag. Wij zitten helemaal achteraan in Europa.’ Jimmy Kets

Exact een halfjaar geleden ging *De Standaard* al langs bij de Gentse professor economie Gert Peersman. Net als nu zaten we in de aanloop naar een ‘onmogelijke’ begrotingscontrole. ‘Als de begroting deze regeerperiode in evenwicht raakt, eet ik mijn schoen op’, sprak hij uitdagend. Met 4,2 te zoeken miljarden om in 2017 budgettair op schema te blijven, is duidelijk dat hij zijn schoenen gewoon mag aanhouden. ‘Zelfs in de volgende regeerperiode raakt de begroting niet in evenwicht!’

Het gat in de begroting is in drie maanden tijd twee keer zo groot geworden. Hoe is dat mogelijk?

‘Fouten maken is niet abnormaal. Maar hier gebeurt het systematisch en de cijfers moeten altijd in dezelfde richting worden bijgesteld. Ja, de economische groei is naar beneden aangepast. En ja, er is de Brexit, maar als je tussen juli en nu van 1,3 miljard euro naar 2,3 miljard gaat, is het duidelijk dat de inschattingen helemaal fout zijn. Men werkt in de administratie duidelijk met gebrekkige modellen. Daarbij komt dat deze regering voortdurend haar maatregelen overschat. Ze houdt alleen rekening met de positieve effecten van wat ze doet, maar niet met de tegenvallers.’

‘Wat op de achtergrond speelt, is dat de vergrijzingskosten jaar na jaar toenemen. De regering neemt wel maatregelen zoals de hogere pensioenleeftijd, maar pas voor 2025 en 2030. En bovendien worden die allemaal overschat. De kosten die er nu zijn, die worden opgevangen met besparingen, wat snoeien links en rechts, maar dat is met moeite voldoende om die stijgende vergrijzingskosten op te vangen. Het is alsof je in een boot achteraan een lek hebt en vooraan moedig water staat te hopen. Dat weegt op de economie en toch blijft de boot vol water lopen. Dat beseft men veel te weinig. Ze zijn compleet verkeerd bezig.’

De regering en de administratie zitten dus vol nitwits die niet kunnen rekenen?

‘Er zitten zeer goede mensen in de administraties en op de kabinetten.

Maar men wil het gewoon niet zien, dat is het probleem.'

Men wil het niet zien?

'Ach ja, we zullen ons wel redden, is de boodschap. Dat verkoopt goed. En de onpopulaire maatregelen die schuift men op de lange baan.

Maatregelen nemen is politiek allesbehalve makkelijk. Dus overschat men de zaken een beetje en de rest schuift men door.'

Hoe raken we daar uit? Voor 2016 moet er nog 2,3 miljard gevonden worden. Maar er zijn nog maar drie maanden 2016 over.

'Maar ze gaan er niet uit geraken! De regering zal er wel in slagen om de Europese normen net te halen en nipt onder het tekort van drie procent te blijven. Als dat echt moet, lukt dat altijd. Gewoon op het einde van het jaar een paar uitgaven uitstellen tot na Nieuwjaar en een paar belastingen wat vroeger innen. *That's it*. Dat gaat om nominale cijfers, geen structurele maatregelen. Kijk eens, zeggen ze dan, we hebben onze norm gehaald. Maar het jaar nadien zit je weer in moeilijkheden.'

Meer dan window dressing moeten we dus niet verwachten?

'Ik heb altijd gezegd dat er deze regeerperiode geen evenwicht zou komen, en ik zeg nu al dat het er de volgende regeerperiode ook niet zal komen. Daarvoor zou men nu al beslissingen moeten nemen. Dat de investeringen op een laag pitje gehouden worden, dat is gewoon absurd. Als men daar niet aan begint, komt er ook na 2019 geen ernstige groei. En dan de vergrijzing. Nogmaals, met neemt daar pas maatregelen voor 2025-2030. Bovendien maakt men de fout om die ook compleet te overschatten. Het is onzin te denken dat iedereen plots twee jaar langer gaat werken, maar zo rekent men wel en men leunt op het gemak achterover.'

'Wat je moet doen is de jaarlijkse impact van de vergrijzing becijferen en op die basis de pensioenleeftijd jaar na jaar optrekken met enkele maanden. Zo dicht je dat gat achteraan in de boot. Al het water dat je er dan vooraan uit schept, zal onmiddellijk resultaat opleveren.'

Daar zet u wel heel het land mee op zijn kop, premier Peersman.

‘Er zijn geen makkelijke oplossingen. Men moet politiek meer durven. Dat missen we nu in ons land.’

Makkelijk praten, daar aan de unief.

‘Ik moet niet verkozen worden, dat klopt. Maar het is als econoom mijn taak om te zeggen wat de mogelijkheden zijn. Het is aan de politiek om de maatregelen te nemen. Ik besef maar al te goed dat dat zeer moeilijk is. Als iedereen altijd naar anderen kijkt om de inspanningen te leveren, wordt het onmogelijk. Dan zijn we binnenkort allemaal de dupe. Alleen een aanpak van en-en-en kan, en zal ook slagen.’

En-en-en. Dus ook verder besparen.

‘Ja. Maar – taboe – op de federale begroting valt amper nog te besparen. In veiligheid en justitie moet je zelfs extra investeren. En in de sociale zekerheid kan het alleen door meer mensen aan het werk te krijgen, zodat je minder pensioen en uitkeringen moet uitbetalen. Het zal bij de regio’s moeten gebeuren. Bij iedere staatshervorming zijn die genereus bedeed en is het federale budget telkens gekrompen, hoewel de kosten wel langs daar binnenkomen, onder meer voor de vergrijzing. Probleem is dat de regio’s geen extra inspanningen doen om de totale begroting van het land uit het rood te houden.’

U gelooft dat we de Europese drieprocentnorm wel halen, maar al twee jaar op rij is er niet genoeg structureel bespaard. Dat kan Europa toch niet blijven door de vingers blijven kijken?

‘België is niet alleen. En Europa is erg soepel geworden. Er zijn een pak landen dat er slechter voor staat dan wij. Denk maar niet dat Europa al die landen die sukkelen met hun begroting op het strafbankje zal zetten en hen boetes gaat opleggen.’

CD&V blijft hameren op de ‘dual income tax’. Is dat de weg?

‘Da’s een goed idee. Die scheidt de inkomsten uit vermogen en arbeid. Sommigen zeggen dat een euro een euro is, maar dat klopt niet helemaal. Een euro uit vermogen wordt niet geïndexeerd, een euro uit arbeid elk jaar. Inkomen uit vermogen wordt nu op veel manieren belast. Voor meerwaarde is dat nul procent, terwijl het voor dividenden erg hoog is. Winsten uit vastgoed worden niet belast, en spaargeld op spaarboekjes houden wordt gestimuleerd door de lage tarieven en de vrijstelling. Dat leidt tot inefficiëntie en is niet rechtvaardig. Het doet kapitaal stromen naar waar het niet moet. We zetten veel geld op de spaarboekjes, terwijl het daar niets doet. Het is aantrekkelijk omdat er geen risico is, maar het is niet efficiënt. Dat is geld dat geen bedrijf mee op poten zet, geen jobs creëert... Als we dat allemaal samenbrengen en op één manier belasten, vloeit het kapitaal niet meer naar de plekken waar het niks opbrengt voor de maatschappij. Doe het progressief met een vrijgestelde sokkel, dan dragen de sterkste schouders de zwaarste lasten.’

Volgens premier Michel zijn de inkomsten moeilijk te voorspellen omdat zijn regering ingrijpende maatregelen neemt. Is het in die logica verstandig om aan de vennootschapsbelasting te sleutelen? Dat is 16 miljard. Als er daar onzekerheid in sluipt...

‘Dat is een enorm vraagteken. Maar dat mag je niet tegenhouden om hervormingen te doen. Je kan altijd bijsturen. En als er op korte termijn een negatief effect is op de begroting, *so be it*. Het tekort mag geen fetisj zijn. Of dat nu één, twee of drie procent van het bbp is, dat is de vraag niet. Het gaat om de langere termijn en wat goed is voor de economie.’

Hoe kijkt u naar het investeringspact dat premier Michel aankondigt?

‘Op papier een schitterende zaak. Niemand kan daar tegen zijn. Maar dan moet hij zijn grote woorden wel in de praktijk brengen. Dat moet samen met de verschillende regeringen, anders heeft het weinig zin. Nog beter zou zijn om dat Europees aan te pakken. Dat geeft een boost in Europa en zet de privé-sector ook in gang. Die weet dan dat er een groeischeut komt

en zal een graantje willen meepikken. Een lokaal bedrijf gaat pas meer investeren als het ook meer kan exporteren naar andere landen. Het besef moet er komen dat de VS en China dit ook aan het doen zijn.'

Deze regering ging zwaar saneren, structureel ingrijpen en de begroting fluks op orde krijgen. Edoch.

'Het is meer een regering van woorden dan van daden. Dat is jammer, want dit was zoezegd de ideale samenstelling om stevig in te grijpen.'

Als deze het niet kan...

'Welke dan wel? Dat is het meest beangstigende. Er moeten maatregelen genomen worden, en het lukt blijkbaar niet om die te nemen, dus zie je de ijsberg waar we op afstevenen al opdoemen. Zo lang de rente laag is, zullen we het wel houden, maar dat blijft niet duren. En dan kom je in drastischer scenario's terecht. Met Griekenland als grote schrikbeeld.'

'Onze werkgelegenheid is structureel te laag. Er komen meer jobs bij, maar ook meer mensen op de arbeidsmarkt. Wij zitten echt helemaal achteraan in Europa. Zelfs tegenover landen als Griekenland. Het enige positieve daaraan is dat daar net de hoop ligt. Daar is een inhaalbeweging mogelijk. Als we daar naar het niveau van de Scandinavische landen kunnen, met een efficiënte arbeidsmarkt, zodat het voor bedrijven aantrekkelijk wordt om te investeren, ben je eruit. Maar makkelijk is dat niet. Daarvoor is echte kracht van verandering nodig.' *(lacht)*

PETER DE LOBEL

Peter De Lobel is redacteur wetstraat bij De Standaard.

Meer artikels van Peter De Lobel ►

(<http://www.standaard.be/auteur/peter-de-lobel>)